

Pericopa Hukat – Despre moartea lui Miryam și contribuția ei la consolidarea poporului 5780

Din povestea nașterii celor trei frați, Moșe, Aharon și Miryam, doar nașterea lui Moșe este detaliată (Șmot/Exod 2:1-10). Celelalte două nici nu sunt amintite. Spre deosebire de asta, moartea celor trei frați ca și a mamei lor, Iocheved, este descrisă fiecare separat: Miryam (BeMidbar/Numeri 20:1), Aharon (BeMidbar/Numeri:33:39, Dvarim/Deuteronom 10:6), Moșe (Dvarim/Deuteronom cap. 34). Moartea lui Miryam ne este povestită în prima parte a pericopei Hukat, iar moartea lui Aharon la încheierea cărții. Moartea lui Moșe apare la sfârșitul cărții de Tora. Despre Miryam citim despre moartea ei și despre înmormântarea ei, dar nu este nici un cuvânt despre jelirea ei sau despre elogierea ei, spre deosebire de Aharon și Moșe la care ni se spune clar că poporul a fost în doliu. Și chiar mai mult de atât. Aharon și Moșe fiecare are câte un midraș mic despre moartea lor. Despre Miryam nu există nici un midraș de acest fel.

Există foarte multe comentarii și interpretări pentru această situație și noi vom aminti câteva. Unii spun că lipsa de apă după moartea ei a fost datorită faptului că nu au jelit-o cum trebuia. Ea a fost înmormântată exact la locul unde a murit, iar în continuare nu sunt semne că i s-ar fi simțit lipsa. Miryam nu este prima care este îngropată în locul unde a murit. Și Rahel a fost înmormântată la locul unde a murit: „Și Rahel a murit și a fost înmormântată pe drumul spre Efrata, adică Bet Lehem” (Bereșit/Geneza 35:19). La fel și despre Dvora, doica lui Rivka, este spus că a fost înmormântată pe locul unde a murit, sub stejar (Bereșit/Geneza 35:8). Este posibil că acest ritual era o cutumă pe vremea aceea. Într-adevăr în Mișna, tractatul Moed Katan 3:8 se spune că femeile care au murit în timp ce nășteau, trebuie înmormântate pe loc. Mai târziu, în Talmud, acest obicei este aplicat tuturor femeilor. După părerea lui Rabi Elazar în Talmud tractatul Moed Katan, înmormântarea în grabă a lui Miryam nu a fost o sfidare ci ca s-o cinstească și pentru a o elogia „Și Miryam a murit acolo și a fost înmormântată acolo” (BeMidbar/Numeri 20,1).

Într-un midraș mai puțin cunoscut, unii înțelepți spun că ea nu a fost jelită sau elogiată fiindcă „era femeie și nu a lăsat învățătură în urma ei”. De aici se înțelege că persoanele importante de atunci nu au simțit necesitatea de a o jeli. Aici se spune că învățătura venea doar de la Moșe și Aharon și datorită lor fântâna se va umple din nou cu apă. În continuare vine ideea contradictorie a altora care spun că moartea ei subită arată că a murit în bine, ceea ce înseamnă că era egală cu Moșe și Aharon. Și a fost înmormântată pe loc, iar apa s-a uscat. Apa, care este fermentul Toraei, adică învățătura. Cu alte cuvinte nu mai erau înțelepți care să ne învețe și chiar și *shehina*, □□□□ a dispărut. Această prezență divină care după părerea multora era datorită ei. Acest lucru vine să-i învețe pe toți înțelepții ce persoană *țadeket*, □□□□ excepțională era. Din cauză că înțelepții din perioada aceea nu au plâns-o, mai târziu înțelepții și cei care învață și

chiar tot poporul o iubesc și o elogiază într-un mod extrem. Ea este considerată și astăzi ca „fântâna națiunii”.

Iarăși putem concluda că după părerea înțelepților care în sfârșit au recunoscut contribuția spirituală a lui Miryam la binele poporului, că există un echilibru reciproc în ceea ce privește contribuția femeilor și bărbaților în domeniul spiritual. Chiar și înțelepții pot beneficia de asta dacă au intenția de a lua acest fapt în considerare și a avea o atitudine egală față de femei și bărbați